

הובלת אחיות כמודל חדשני בארגון, לצמצום פערים ושיפור האיכות בבדיקות הסקר לסרטן צוואר הרחם :

הטמעת דגימה עצמית ל - HPV בפריפריה הצפונית

אילנה איילון אמינוב – רכזת תחום בריאות האישה מחוזית, מחוז צפון
סואר מתא קסיס – מנהלת אֶחָיוּת מחוזית, מחוז צפון
מוחמד עבד אל רחמאן – ראש מחוז צפון

רקע

סרטן צוואר הרחם הוא מהגידולים הבודדים הניתנים למניעה באמצעות תוכנית סקר יעילה. במחוז הצפון קיימים חסמים משמעותיים לביצוע בדיקות הסקר, ובהם זמינות מוגבלת של שירותי גניקולוגיה, מחסור ברופאות נשים, שעות קבלה שאינן מותאמות לנשים עובדות וחסמים תרבותיים באוכלוסיות מסורתיות. בנוסף, שיעורי ילודה גבוהים, הימנעות מביצוע בדיקות במהלך ההיריון ומעברי מבוטחות בין קופות החולים השפיעו על שיעורי ההיענות. כדי להתמודד עם אתגרים אלו פותח מודל ארגוני חדשני, המבוסס על הובלת האחיות, איתור יזום של נשים והטמעת דגימה עצמית ל -HPV.

שיטות

פרויקט לשיפור איכות המבוסס על ניתוח רטרוספקטיבי של נתוני מדדי האיכות במחוז צפון בין ינואר ליוני בשנים 2024–2026. בשנת 2025 הועבר ניהול המדד להובלת האחיות, אשר ביצעו איתור, זימון וליווי יזום של נשים לביצוע הבדיקה. בשנת 2026 הוטמעה דגימה עצמית ל-HPV הנלקחת על ידי האישה לאחר הדרכת אחות מוסמכת, ובכך הוחלף מודל שהתבסס בעיקר על זמינות רופאי נשים במודל נגיש, יזום ומותאם לצורכי האוכלוסייה.

תוצאות

בשנת 2024 (54,628 נשים בגילאי 25–54) עלה שיעור הכיסוי מ־52.8% ל־62.0%; בוצעו 5,103 בדיקות, מהן 331 ממצאים חריגים הדורשים המשך בירור. בשנת 2025 הורחבה אוכלוסיית היעד לגילאי 25–65 (67,997 נשים); שיעור הכיסוי עלה מ־57.4% ל־61.2%; בוצעו 6,541 בדיקות, מהן 358 ממצאים חריגים. בשנת 2026 (67,731 נשים) עלה שיעור הכיסוי מ־66.3% ל־68.4%. במחצית השנה בוצעו 7,252 בדיקות סקר – עלייה של כ־11% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2025 – מהן 2,189 (30%) באמצעות דגימה עצמית בהובלת אחיות. נמצאו 348 ממצאים חריגים, ובהם אף נשים שנמנעו בעבר מבדיקה גניקולוגית. הטמעת המודל אפשרה להפסיק את ימי הבדיקות הייעודיים של רופאי הנשים, תוך שמירה על רציפות השירות והגדלת היקף פעילות הסקר.

	2024	2025	2026
אוכלוסיית היעד (גילאים)	54,628 (25-54)	67,997 (25-65)	67,731 (25-65)
%	62.0%	61.2%	68.4%
	5,103	6,541	7,252 עלייה של כ-11%
	331	358	348

נמצאו **348** חריגים, ובהם אף נשים שנמנעו בעבר מביצוע בדיקה גניקולוגית.

מטרות

הערכת השפעת המודל על הנגשת שירותי הסקר, שיפור מדדי האיכות וצמצום הפערים בבדיקות הסקר לסרטן צוואר הרחם במחוז הצפון.

מסקנות והמלצות

- הטמעת דגימה עצמית ל -HPV בהובלת האחיות שיפרה את הנגישות לבדיקות הסקר, צמצמה חסמים גיאוגרפיים,תרבותיים וארגוניים והגדילה את היקף ביצוע בדיקות הסקר, תוך ייעול השימוש במשאבי מערכת הבריאות.
- המודל מדגים כי חדשנות ארגונית, הובלת אחיות והתאמת השירות לצורכי האוכלוסייה תורמות לשיפור איכות, לקידום שוויון ולצמצום פערים בבריאות.
- ממצאים אלו תומכים בהרחבת השימוש בדגימה עצמית כאמצעי להגברת ההיענות לבדיקות סקר ולהנגשת שירותי מניעה לאוכלוסיות עם שיעורי השתתפות נמוכים.

יותר נגיש. יותר נשים. יותר חיים.

מאוחדת